



Meget kritisabelt at forsvarschef skabte usikkerhed om de ansattes ytringsfrihed

28. juni 2016

Forsvarets ansatte har samme ytringsfrihed som andre offentligt ansatte. Det var derfor meget kritisabelt, at forsvarschefen under et oplæg på Flyvestation Karup fortalte de ansatte, at de kunne forvente at blive afskediget for "direkte illoyale" ytringer om Forsvaret, som de måtte fremsætte på de sociale medier. Det skriver ombudsmanden i dag i en udtalelse til Forsvarsministeriet.

"Når Forsvarets ansatte deltager i den offentlige debat som privatpersoner, er de i deres fulde ret til at være kritiske over for Forsvaret – også uden at skulle frygte en efterfølgende firing, advarsel eller andre negative reaktioner. Det er efter min opfattelse meget kritisabelt, at forsvarschefen i så faste og generelle vendinger gav indtryk af, at kritiske ytringer på de sociale medier kunne være fyringsgrundlag", siger Folketingets Ombudsmand Jørgen Steen Sørensen.

Forsvarschefen beklager

Bl.a. i artikler på dr.dk den 18. marts 2016 kom det frem, at forsvarschefen havde fortalt sine ansatte i Karup, at han havde til hensigt at fyre de folk, som han syntes var illoyale. I et offentliggjort videoklip fra mødet siger forsvarschefen bl.a.: "... jeg har til hensigt at fyre de folk, jeg kan komme afsted med, som jeg synes er direkte illoyale(...) – og jeg kan se ude i det civile samfund, der er der faktisk folk, som er blevet fyret, fordi de på Facebook (...), har udtrykt sig negativt. Det er der faldet dom over, og det ønsker jeg også at gøre gældende i Forsvaret..."

Udtalelserne var en del af et oplæg til medarbejderne, som bl.a. angik de ansattes tone i debatten om Forsvaret på de sociale medier. Der var f.eks. iagttaget en stigende tendens til negative og stødende bemærkninger over for homoseksuelle og personer med anden etnisk baggrund.

Selv om ombudsmanden på den baggrund finder det helt forståeligt, at forsvarschefen så et behov for at adressere tonen i debatten, konkluderer han, at forsvarschefen gik alt for vidt og dermed skabte usikkerhed om ytringsfriheden i Forsvaret.

Forsvarschefen har over for ombudsmanden beklaget, at han knyttede ønsket om en ordentlig debattonen sammen med illoyalitet og afskedigelse. Forsvarschefen understreger også, at han siden udtalelserne har gjort meget for at

NYHED

udbrede budskabet om, at Forsvarets ansatte gerne må komme med kritik af Forsvaret i den offentlige debat.

Ombudsmanden anerkender dette, men finder det tvivlsomt, om der er gjort tilstrækkeligt for at sikre, at Forsvarets ansatte ikke afholder sig fra at komme med offentlig kritik af Forsvaret. Han har derfor bedt Forsvarsministeriet overveje, om der er behov for yderligere tiltag.

”Det er en grundlæggende værdi i vores samfund, at offentligt ansatte kan ytre sig frit om deres arbejdsområde og arbejdsplads. Også i kritiske vendinger. Det er derfor væsentligt, at Forsvarsministeriet – eventuelt med inddragelse af de relevante faglige organisationer – får sikret, at de ansatte i Forsvaret ikke er i tvivl om denne rettighed”, siger Jørgen Steen Sørensen.

Læs ombudsmandens udtalelse til Forsvarsministeriet. Som bilag til udtalelsen findes Forsvarsministeriets og forsvarschefens svar til ombudsmanden.

Læs Jørgen Steen Sørensens kronik, *Hvordan sikrer vi offentligt ansattes ytringsfrihed* offentliggjort d. 16. maj 2016.

For yderligere oplysninger:

Folketingets Ombudsmand Jørgen Steen Sørensen, telefon 20 33 97 52

Områdechef Kirsten Talevski, telefon 33 13 25 12

FAKTA

- De overordnede regler og principper for offentligt ansattes ytringsfrihed er bl.a. beskrevet i Justitsministeriets vejledning nr. 87 af 14. september 2006 om offentligt ansattes ytringsfrihed.
- Beskyttelsen af offentligt ansattes ytringsfrihed gælder kun, når de ansatte ytrer sig på *egne vegne* (som privatpersoner) – og altså ikke på vegne af myndigheden.
- Om forholdet mellem offentligt ansattes ytringsfrihed og kravet om loyalitet over for den offentlige arbejdsgiver anfører Justitsministeriets vejledning bl.a. følgende:

”Der gælder (...) nogle få begrænsninger i ytringsfriheden.

Man må ikke ytre sig om tavshedsbelagte oplysninger eller fremkomme med ærekrænkende udtalelser. Man må heller ikke ytre sig i en urimelig grov form eller fremsætte åbenbart urigtige oplysninger om væsentlige forhold inden for eget arbejdsområde.

Derudover må der (...) i særlige tilfælde udvises tilbageholdenhed med hensyn til ytringer om forhold, der vedrører eget arbejdsområde. Denne begrænsning gælder normalt kun for centralt placerede medarbejdere tæt på beslutningsprocessen.

...

Det er imidlertid vigtigt at understrege, at den ulovbestemte loyalitetspligt, der består i et ansættelsesforhold, ikke kan medføre yderligere begrænsninger i offentligt ansattes ytringsfrihed.”

- Hvis en offentligt ansat ytrer sig i overensstemmelse med retningslinjerne i Justitsministeriets vejledning, er ytringen lovlig og kan dermed ikke give anledning til, at den ansatte pålægges ansvar. Ytringen kan heller ikke danne grundlag for, at ledelsen – i kraft af sin almindelige ret til at lede og fordele arbejdet – anvender såkaldte ”negative ledelsesreaktioner”.
- Ombudsmanden har tidligere udtalt, at offentlige arbejdsgivere skal være forsigtige med at rette henvendelse til de ansatte om deres offentlige ytringer om forhold på arbejdspladsen, fordi det kan medføre en risiko for, at de ansatte afholder sig fra at ytre sig. Se f.eks. ombudsmandens udtalelse af 21. januar 2016 (2016-2).